

1 L-oneru tal-provi

1.1 X'inhuma r-regoli dwar l-oneru tal-provi?

Il-ligi Svediza hija bbażata fuq il-principji tal-metodu tal-provi u l-ammissibiltà tagħhom. Wara eżami dettaljat ta' kull ma jkun hareġ mill-każ, il-qorti trid tiddeċiedi x'għe ppruvat. Hija l-qorti li tiddeċiedi x'valur tagħti lill-provi.

Ċerti regoli dwar l-ammissibiltà tal-provi ġew stabbiliti fil-ġurisprudenza, inkluż b'rabta ma' fuq min qiegħed l-oneru tal-prova. Regola ewlenija ssimplifikata ħafna, li għaliha hemm ħafna eċċezzjonijiet, hija li kull min jallega xi ħaġa jrid imbagħad jippruvaha. Jekk parti tkun sabitha aktar faċli biex tikseb il-prova ta' ċertu fatt, l-oneru tal-prova normalment jaqa' fuqha. Jekk parti tkun sabitha diffiċli biex tipproduci provi ta' xi ċirkostanza, dan jista' jkollu konsegwenza fuq min qiegħed jinsab l-oneru tal-prova. Jekk, pereżempju, xi ħadd jittlob il-ħlas ta' dejn, huwa jrid juru li għandu dritt kontra l-parti l-oħra. Jekk il-parti l-oħra ssostni li l-ħlas ġa sar, l-oneru tal-prova issa jaqa' fuqha. F'każ ta' responsabbiltà għad-danni, normalment hija l-parti li ssostni li garrbet id-danni li jkollha l-oneru tal-prova. Jista' jiġri wkoll li l-oneru tal-prova għal xi fatt jaqa' bil-kontra fuq il-parti l-oħra.

Jekk il-provi prodotti mhumiex konkreti biżżejjed, il-qorti ma tistax tuza ċ-ċirkostanza konċernata bħala bażi għall-eżami tagħha. Jekk huwa l-każ ta' stima tal-valur tad-dannu li seħħ, hemm eċċezzjoni, li jfisser li l-qorti tista', jekk ma jkunx possibbli jew diffiċli wisq li jiġu prodotti provi dwar l-ammont ta' danni, għal stima tal-valur tad-dannu f'ammont raġonevoli.

1.2 Hemm xi regoli li permezz tagħhom ċerti fatti jiġu eżentati mill-oneru tal-provi? F'liema każijiet? Jistgħu jiġu pprezentati provi sabiex jiġi ppruvat li preżunzjoni legali partikolari mhix valida?

Ara t-tweġiba għall-mistoqsija nru 1.1.

1.3 Sa liema livell trid tkun konvinta l-qorti sabiex tagħti sentenza li tissejjes fuq l-eżistenza ta' dak il-fatt?

Ir-rekwiżiti li huma stabbiliti għall-oneru tal-prova jiddependu mit-tip ta' każ konċernat. F'kawżi civili r-rekwiżit ġenerali huwa li jrid jiġi kkonfermat il-fatt konċernat. F'ċerti kawżi civili jista' japplika livell ta' prova aktar baxx. Bħala eżempju wieħed jista' jsemmi l-kawżi tal-poloż tal-assigurazzjoni tal-konsumaturi, fejn huwa biżżejjed li jkun aktar probabbli milli le li seħħ l-avveniment li kontri inħarġet il-polza.

2 Is-smigh tal-provi

2.1 Għas-smigh tal-provi dejjem ikun meħtieġ li jsir rikors minn parti, jew huwa wkoll possibbli li f'ċerti każijiet l-imħallef jisma' l-provi fuq l-inizjattiva tiegħu stess?

Il-partijiet infushom huma responsabbli għall-provi. F'każijiet kontenzjużi, jiġifieri każijiet marbuta ma' kwistjonijiet fejn il-partijiet ma jistgħux jiksbu konċiljazzjoni, il-qorti għandha ċ-ċans tipprezenta provi fil-kawża mingħajr ma tiġi mitluba tagħmel hekk mill-partijiet. F'kawżi rigward il-kustodja jew drittijiet ta' aċċess għat-tfal, għalhekk, il-qorti tista' tiddeċiedi li l-investigazzjoni trid tiġi kumplementata minn provi ulterjuri. F'kawżi civili fejn il-partijiet kisbu konċiljazzjoni, magħrufa bħala kawżi mhux kontenzjużi, il-qorti ma tistax tintroduci provi ġodda *ex officio*.

2.2 Jekk ir-rikors min-naħa ta' parti għall-ġbir tal-provi jintlaqa', x'isir wara?

Il-provi jinstemgħu fis-seduta prinċipali.

2.3 F'liema każijiet il-qorti tista' tiċċad ir-rikors ta' parti għall-ġbir tal-provi?

Il-qorti tista' tiriġetta l-provi jekk dak li tixtieq turi l-parti mhux rilevanti għall-kawża. Dan japplika wkoll jekk il-provi mhumiex meħtieġa jew jekk il-provi b'mod ċar ma jkollhom l-ebda effett. Barra minn hekk, hemm regoli li jfissru li x-xiedha bil-miktub hija ammissibbli biss f'ċirkostanzi speċjali u eċċezzjonali.

2.4 X'inhuma l-mezzi differenti biex isiru l-provi?

Fl-isvezja hemm, fil-prinċipju, hames forom bażiki ta' provi (mezzi ta' provi). Dawn huma:

- provi bil-miktub;
- l-eżami tax-xhieda;
- l-eżami tal-partijiet;
- l-eżami ta' espert;
- l-investigazzjoni.

2.5 X'inhuma l-mezzi biex jingabru l-provi mingħand ix-xhieda u huma differenti mill-mezzi użati biex jingabru l-provi mingħand ix-xhieda tal-periti tal-qorti? X'inhuma r-regoli fir-rigward tas-sottomissjoni ta' provi bil-miktub u ta' perizji/opinjoni ta' esperti?

Xhud, bħala regola ġenerali, għandu jinstema' oralment u fil-preżenza tal-qorti. Ma tistax issir referenza għax-xhieda bil-miktub tax-xhieda. Bil-permess tal-qorti, madankollu, ix-xhud jista' juża xi noti biex jiffriska l-memorja. Il-parti li ssejjaħ lix-xhud tibda l-eżami (dan huwa msejjaħ l-eżami dirett) sakemm il-qorti ma tistabilixxi mod ieħor. Il-parti kontra mbagħad għandha ċans tagħmel mistoqsijiet lix-xhud (il-kontro eżami).

F'każ ta' provi mingħand espert ir-regola prinċipali hija li l-espert għandu jipprezenta dikjarazzjoni bil-miktub. Jekk ikun hemm talba minn waħda mill-partijiet, u dan b'mod ċar ikun importanti, l-espert jista' jinstema' wkoll oralment waqt il-proċedimenti. Seduta ta' smigh tista' ssir ukoll jekk huwa essenzjali li l-espert jinstema' fil-preżenza tal-qorti.

Jekk il-każ irid jiġi deċiż wara s-seduta prinċipali - pereżempju sabiex jinstema' x-xhud - il-provi bil-miktub u d-dikjarazzjonijiet esperti jridu fil-prinċipju jinqraw fil-bereħ fis-seduta sabiex il-qorti tkun tista' tqis il-materjal fis-sentenza tagħha. Il-qorti tista' madankollu, tiddeċiedi li provi bil-miktub ikunu nstemgħu fis-seduta prinċipali mingħajr ma nqraw fil-bereħ fis-seduta.

2.6 Hemm xi mezzi ta' prova li huma iktar b'saħħithom minn oħrajn?

Skont il-ligi Svediza, japplika l-prinċipju tal-ammissibiltà tal-provi. Fost affarijiet oħra, dan ifisser li mhommx prinċipji fissi stabbiliti mil-ligi fir-rigward tal-piż li jkollhom provi differenti. Minflok il-qorti tista' twettaq eżami indipendenti ta' kull ma jkun hareġ mill-każ u tiddeċiedi x'jista' jitqies bħala provi fil-każ.

2.7 Hemm obbligu li jintużaw ċerti mezzi ta' prova biex jiġu ppruvati xi fatti partikolari?

Il-prinċipju tal-ammissibiltà tal-provi jfisser li mhommx regoli li jispesifikaw li ċerti ċirkostanzi jeħtieġu ċerti tipi ta' provi sabiex ikunu konfermati. Minflok il-qorti twettaq eżami ġenerali taċ-ċirkostanzi tal-każ fl-eżami ta' x'għe ppruvat.

2.8 Ix-xhieda huma obbligati bil-ligi li jixhdu?

Skont il-ligi Svediza, japplika l-obbligu ġenerali tax-xhieda. Dan ifisser li, bħala regola ġenerali, persuna msejjaħa biex tixhed trid tixhed.

2.9 F'liema ċirkostanzi jistgħu jirrifjutaw li jixhdu?

Persuna mhux obbligata tixhed f'każ fejn parti minnhom hija qarib tagħha. Xhud jista' jirrifjuta li jikkummenta fuq ċertu fatt jekk id-dikjarazzjoni tkun t'fisser li x-xhud gie sfurzati jżvela li huwa kkometta reat kriminali jew ta' dizunur. Huwa jista' wkoll, f'ċerti ċirkostanzi, jirrifjuta li jżvela sigrieti tan-negozju. Hemm ċerti restrizzjonijiet fuq id-dmir li wiehed jixhed fil-każ ta' xi kategoriji professjonali, pereżempju l-persunal tal-kura tas-saħħa.

2.10 Jekk persuna tirrifjuta li tixhed tista' tinghata multa jew tiġi sfurzata tixhed?

Persuna li trid tinstema' b'ħala xhud tissejjaħ għall-proċedimenti taħt piena ta' multa. Jekk ix-xhud ma jidherx, jeżel dik il-multa jekk ma jkollux raġuni valida għan-nuqqas ta' dehra tiegħu, pereżempju mard. Jekk ix-xhud ma jidherx, il-qorti tista' tiddeciedi wkoll li tibgħat skorta tal-pulizija għax-xhud. Fl-aħħar nett, il-qorti għandha l-għażla li tibgħat il-habs persuna li tirrifjuta li tixhed mingħajr raġuni valida għaliex irrifjutat li twieġeb għall-mistoqsijiet..

2.11 Hemm persuni li ma jistgħux jixhdu?

Jekk il-persuna msejjaħa b'ħala xhud hija taħt 15-il sena, jew tbatu minn mard mentali, il-qorti trid tara jekk tistax tiġi mismugħa b'ħala xhud, tenut kont taċ-ċirkostanzi. Ara wkoll it-Taqsima 2.9.

2.12 X'inhu r-rwol tal-imħalef u tal-partijiet fis-smiġħ ta' xhud? B'liema kundizzjonijiet jista' jinstema' xhud permezz ta' vidjokonferenza jew ta' mezzi tekniċi oħrajn?

L-eżami tax-xhieda normalment jibda mill-persuna li ssejjaħ lix-xhieda (eżami dirett). Wara, il-parti kontra għandha ċans tagħmel il-mistoqsijiet (il-kontro eżami). Wara l-kontro eżami, il-persuna li ssejjaħ lix-xhieda u l-qorti jistgħu jagħmlu mistoqsijiet supplimentari. Il-qorti tirriġetta l-mistoqsijiet li b'mod ċar ma għandhomx x'jaqsmu mal-każ jew li jħawwdu jew mhux xierqa b'mod ieħor.

Il-partijiet, ix-xhieda u persuni oħra li se jtilgħu l-qorti jridu jkollhom aċċess remot permezz ta' kollegament bil-vidjow jekk dan huwa xieraq. Ir-regola prinċipali, madankollu tibqa' li dawk li se jtilgħu l-qorti jridu jmorru personalment.

Xhud jista' jiġi eżaminat bit-telefown jekk xieraq, tenut kont tal-ispejjeż involuti jekk ix-xhud ikollu minflok jitle' l-qorti u l-importanza li x-xhud jinstema' personalment waqt is-seduta.

3 Il-valutazzjoni tal-provi

3.1 Meta l-provi ma jkunux inkisbu b'mod legali minn parti, il-qorti jkollha xi restrizzjonijiet meta tagħti s-sentenza tagħha?

Il-prinċipju tal-ammissibilità tal-provi jfisser li huma rari dawk l-eċċezzjonijiet fejn ma jistgħux jintużaw ċerti forom ta' provi. Il-fatt li l-provi nkisbu b'mod illegali ma jfissirx, għalhekk, fil-prinċipju, li dawk il-provi ma jistgħux jintużaw matul il-proċess. Madankollu dan il-fatt jista' jkollu sinifikat jekk il-provi jinghataw valur probatorju limitat fl-evalwazzjoni tal-provi.

3.2 B'ħala parti fil-kawża, id-dikjarazzjoni tiegħi tghodd b'ħala prova?

Parti ma tistax tixhed, iżda minflok tiġi eżaminata taħt gurament, fejn tkunkriminalment responsabbli għall-korrettezza tal-informazzjoni li hija tagħti.

L-aħħar aġġornament: 05/11/2015

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi f'tit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.